

OBSAH :

SOCIÁLNA POLITIKA :

„Hra“ s dôchodkami
Peter Gonda

EKONÓMIA :

Prečo potrebujeme kapitalizmus
a konkurenciu
Pascal Salin

SPOLOČNOSŤ :

Národ eurooptimistov?
Ivan Kuhn

GLOSA :

Rodová rovnosť pochoduje inštitúciami
Zuzana Humajová

„HRA“ S DŔCHODKAMI Peter Gonda

Po pokusoch o „nápravu“ dôchodkovej reformy presunom časti odvodov zo súkromného (druhého) do verejného (prvého) piliera odštartovala vláda „hru“ s dôchodkami už naostro. Dvojzách Fico-Tomanová zašiel ďalej. Namiesto riešenia problému časovanej finančnej bomby deficitného prvého priebežného piliera však zašiel až za hranice elementárnej slušnosti, právnej istoty a ekonomických zákonitostí.

Mali sme tú „česť“ vypočít si od premiéra Fica nepodložené a absurdné prirovnanie súkromných dôchodkových správcofských spoločností (DSS) k nebankovým subjektom. Svojou neznalosťou fungovania DSS, majetok ktorých je oddelený od majetku sporiteľov, postrašil ľudí, že „ak by mali dnes vyplatiť DSS ľuďom peniaze, ktoré tam vložili, jednoducho na to nemajú“. Svoje tvrdenie so „sociálnym citom“ okorenil pokútne získanými informáciami o odmenách manažérov DSS. Takéto neslušné spochybňovanie súkromných spoločností a ich predstaviteľov môže v kontexte vládneho návrhu legislatívnej zmeny zákona o sociálnom poistení priniesť negatívne ekonomické dôsledky, ktoré pocítia nielen sporitelia v dôchodkovom systéme.

Útok na druhý pilier

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny nakoniec odstúpilo od najväčšej absurdity: vyplatenia uhradených príspevkov do druhého piliera „na ruku“ tým, ktorí sa rozhodnú prejsť do prvého piliera. Možnosť do pol roka od účinnosti zákona vystúpiť zo súkromného dôchodkového sporenia však ostala. Popritom predĺžením minimálnej doby dôchodkového poistenia z 10 na 15 rokov ministerstvo motivuje sporiteľov vo veku od 47 do 52 rokov k presunu do štátom riadeného piliera. To, spolu s verbálnymi útokmi politikov na súkromné DSS, môže v prípade prijatia zákona znamenať presun významnej časti sporiteľov zo súkromného do verejného piliera. DSS sa na taký presun

musia vopred pripraviť a držať viac likvidných prostriedkov, ktoré by inak mohli investovať inde. Nepriaznivo to ovplyvňuje mieru zhodnotenia úspor 1,5 milióna sporiteľov už v súčasnosti.

Ministerka Tomanová predkladá v aktuálnom návrhu zákona aj niekoľko ďalších ustanovení, ktoré iba krátko po spustení reformovaného systému významne menia pravidlá hry. Patrí medzi ne napríklad zákaz súbehu predčasného dôchodku a zárobkovej činnosti, zrušenie platieb štátu do druhého piliera za vybrané okruhy poistencov (napríklad rodičov na materskej dovolenke) a osobitne zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu na platenie poistného na sociálne poistenie (okrem nemocenského a garančného poistenia) a starobné dôchodkové sporenie na štvornásobok priemernej mzdy v ekonomike.

Vyššie odvody?

Zvýšenie stropu pre vymeriavacie základy sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia bude mať nepriaznivé ekonomické dosahy, aj keď nie v takom rozsahu ako by to bolo po presadení ministerstvom navrhovaného zrušenia tohto stropu. Ministerstvo práce sa nádeja, že toto opatrenie so zachovaním obmedzení na určenie sumy dávok sociálneho poistenia posilní nielen sociálnu solidaritu vyššie príjmových osôb, ale Sociálnej poisťovni (SP) prinesie dodatočné príjmy. Toto opatrenie však zvýši odvodové zaťaženie ľudí so stredne vyššími príjmami a zvýši náklady práce zamestnávateľov. Tým sa zhoršia podmienky na trhu práce pre udržanie súčasných a tvorbu nových pracovných miest. Dôsledkom môže byť menej zdrojov aj pre odvody do SP a zvýšené nároky na financovanie dávok podpory v nezamestnanosti.

Vládne návrhy v zákone o sociálnom poistení sú viac účelové ako systémovo zamerané riešenia kľúčových problémov.

Obdobne ako predchádzajúca vláda ani tá súčasná nezvyšuje váhu dobrovoľnosti. Alibisticky však vnáša dočasú dobrovoľnosť, ktorej cieľom je posilniť prispievateľmi verejný priebežný pilier dôchodkového systému, aby tak financovali jeho deficit. Vytvára ilúziu, že táto štátom ovládaná finančná pyramídová hra im zabezpečí vyššie dôchodky ako by si našetrili sami.

Vláda týmito návrhmi vnáša do systému neistotu, nedôveru v súkromné dôchodkové sporenie a zvyšuje odvodovú záťaž niektorých skupín občanov. Zároveň koncepčne nerieši systémové problémy a veľkú finančnú záťaž zadlženého priebežného systému v SP, ktorá sa po vyčerpaní zdrojov z privatizácie v roku 2009 začne prehlbovať na úroveň niekoľkých desiatok miliárd korún ročne.

Koncepčné riešenie

Koncepčné riešenie finančného krytia dlhu SP je možné aj bez zvyšovania odvodového zaťaženia. Predpokladá však výrazné úspory verejných financií škrtním verejných výdavkov (napríklad nedorovnávaním priamych platieb poľnohospodárom, znížením spotreby verejných inštitúcií a neposkytovaním vianočného príspevku dôchodcom), reformu sociálnych odvodov a v budúcnosti aj ďalšie zdroje z privatizácie. Riešenie kľúčových problémov dôchodkového systému vyžaduje i zásadné zmeny v priebežnom pilieri, smerované cez znižovanie miery náhrady v ňom cieľovo na úroveň adresne garantovaného existenčného minima, financovaného z daní. V rámci žiaduceho stavu by v budúcnosti okrem toho malo byť starobné dôchodkové sporenie iba predmetom osobnej zodpovednosti, dobrovoľnosti a súkromného financovania. To by už ale nebola hra politikov s našimi dôchodkami, ale naša starosť o finančné zabezpečenie seba a svojich blízkych...

Autor je ekonóm KI.

PREČO POTREBUJEME KAPITALIZMUS A KONKURENCIU

Pascal Salin

20. storočie sa skončilo výnimočne: pádom komunizmu. Ostávajú však dva paradoxy: zbaviť sa komunizmu bolo pre bývalé komunistické krajiny jednoduchšie než vstúpiť do EÚ a návrat ku kapitalizmu bol sprevedázaný nárastom kritiky voči nemu.

Prvý paradox možno vysvetliť zásadným omylom, týkajúcim sa európskej integrácie – namiesto toho, aby bola vídená ako jednoduché otvorenie trhov a odstránenie bariér pre obchod, bola vnímaná ako proces, ktorý pozostáva z vytvorenia európskeho superštátu. Priorita bola daná politickej integrácii, nie integrácii ekonomickej. Druhý paradox pravdepodobne súvisí s vysvetlením Jean-François Revela v knihe *La grande parade*, že tí, ktorí sa mýlili ohľadom povahy komunizmu, potrebovali rýchlo nájsť nepriateľa. Tým sa stal kapitalizmus. Preto pád komunizmu nebol oslavovaný ako návrat k slobode jednotlivca, a teda ku kapitalizmu, ale ako návrat k demokracii.

A príklady ako pád Enronu či Worldcomu – symbolov kapitalizmu, vyvolali dojem, že kapitalizmus je vo svojej podstate nestabilný. To bolo využité na šírenie myšlienky, že kapitalizmus je nemorálny.

Nestabilita kapitalizmu

Bankrot Enronu v roku 2001, spojený s podvodmi, sa uvádza ako zdôvodnenie, že kapitalizmus musí byť regulovaný. To motivovalo napríklad aj prijatie Sarbanes-Oxleyovho zákona v USA a podobných právnych úprav v ďalších krajinách.

Medzi príčiny pádu Enronu patrilo aj správanie sa manažmentu, ktorý neriadil spoločnosť transparentne a prijal pochybné účtovné praktiky. Trh však nie je krátkozraký. Už rok pred pádom Enronu začala cena jeho akcií klesať a v priebehu roka stratila polovicu zo svojej hodnoty. Trh bol predvídateľnejší než Úrad pre dohľad nad finančnými trhmi, ktorý pristúpil k vyšetrovaniu až v dobe, keď bol krach firmy všeobecne známy.

Prečo teda manažéri Enronu dávali trhu chybné informácie a prečo tajili rôzne transakcie? Cieľom manažéra nemá byť krátkodobé klamanie akcionárov ale dlhodobé zaistenie prežitia a rentability spoločnosti. Ale pretože dokonalosť neexistuje, tak sa niekedy objavuje správanie, ktoré možno považovať za deviantné. Neporovnávajme fungovanie kapitalizmu s fungovaním ideálnej ekonomiky, ale s fungovaním ekonomiky skutočnej, kde hrajú procesy objavovania kľúčových úloh a zahŕňajú aj riziko.

Je módu si myslieť, že kapitalizmus je v kríze a že ho treba „reformovať“, napríklad zákonodarcami. Ale kapitalizmus je systémom interakcie medzi jednotlivcami, ktorí konajú slobodne a disponujú legitímnym vlastníctvom svojich statkov a samých seba. Reformovať kapitalizmus tak znamená obmedziť slobodu.

Trh predstavuje množinu abstraktných miest a príležitostí, kde si jednotlivci vymie-

ňajú to, čo vlastnia. To, čo je dôležité, nie je ani tak trh – lebo ten existuje vždy – ale jeho charakteristiky: Je slobodný alebo regulovaný výkonom štátneho donútenia? Je založený na výmene legitímnych vlastníckych práv alebo na právach arbitrárných? Je chybou hlásať, že trh treba „regulovať.“ „Reguláciou“ sa totiž všeobecne myslí verejná regulácia. Aby bol trh dobre regulovaný a fungoval koordinovaným a koherentným spôsobom, netreba ho regulovať štátom, ba naopak. Ak je trh slobodný a založený na vlastníckych právach, tak predstavuje systém koordinácie medzi jednotlivcami, je vyjadrením toho, čo Friedrich Hayek skúmal pod pojmom *spontánny poriadok*.

Slobodná spoločnosť funguje prostredníctvom pokusov a omylov. Jej členovia sa učia zo svojich chýb. Je preto absurdné zovšeobecňovať a poukazovať na izolovaný prípad (Enron) ako na dôkaz inherentnej nestability kapitalizmu. Z celosvetového pohľadu ide o „mikropřípad“ neohrozujúci finančnú stabilitu sveta. Finančná nestabilita samozrejme existuje, a 20. storočie o tom prinieslo desivé svedectvá, ale je výsledkom prevažne makroekonomických chýb, z ktorých možno viniť tých, ktorí sú zodpovední za hospodársku politiku. Pravdivejšie by bolo namiesto poukazovania na zlyhania trhu poukazovať na zlyhania štátneho intervencionizmu.

Definícia a legitimita kapitalizmu

Kapitalizmus býva definovaný ako režim súkromného vlastníctva výrobných prostriedkov. Bolo by však správnejšie definovať ho ako *systém legitímnych vlastníckych práv*. Nie je dostatočné povedať, že statky sú v ňom vlastnené súkromne. Diktátorské režimy obvykle vedú k rozdeleniu privilégii medzi členov vládnucej vrstvy, ktorí sa tak stanú držiteľmi súkromných vlastníckych práv. Pre tých, ktorí vyznávajú filozofiu práv založenú na slobode, nie donútení, tieto práva nemôžu byť legitímne. Aby vlastnícke práva mali zmysel, treba tiež slobodu vymieňať to, čo legitímne vlastníme.

Keďže kapitalizmus je založený na legitímnych vlastníckych právach, má morálny charakter. Bolo by možné spresniť, čo presne vytvára legitimitu vlastníckych práv. Na to sa treba odvolať na pojem slobody. Človek je slobodný, keď je vlastníkom samého seba a nekoná z donútenia niekoho iného, ako aj keď je vlastníkom plodov svojej činnosti.

Ako je chybou si myslieť, že zlyhanie jednej firmy ako Enron znamená zlyhanie kapitalizmu, tak je tiež chybné zlučovať kapitalizmus a existenciu veľkých firiem. Veľké podniky nie sú tými najinovatívnějšími práve preto, lebo môžu nabráť byrokratickú podobu. Nie sú ani najväčšími tvorcami nových pracovných miest. Skutočný kapitalistický podnik nie je ten, ktorý prežíva vďaka štátnej ochrane a subvenciám, ale ten, ktorý je vlastnený inovatívnym

podnikateľom, ktorý na seba berie riziko, snaží sa odpovedať na potreby trhu a experimentuje s novými spôsobmi výroby. Zisk je odmenou za snahu, ale je tiež neistý. V každom prípade je odrazom legitimity kapitalizmu.

Praktické závery

Ak chceme ozaj skúmať ekonomické a sociálne otázky, tak zistíme, že zdroj problémov spočíva v nedostatku kapitalizmu a že návrat ku kapitalizmu je tým najlepším riešením. Je to pochopiteľné, lebo uznanie vlastníckych práv je základom zodpovednosti.

Príkladom môže prípad amazonského pralesa, ktorý je podľa médií ničeny kapitalistami. Odporúča sa preto kontrolovať ich konanie. Zabúda sa, že amazonský prales nepatrí tým ničivým kapitalistom, ale brazílskej vláde! Tá udeľuje práva na ťažbu dreva spoločnostiam, ktoré tak dostávajú len povolenie na ťažbu, ale nie plné vlastnícke práva. Každá ťažobná spoločnosť má motiváciu ťažiť drevo a tak ničiť prales, ale žiadna nie je motivovaná k tomu, aby ho udržiavala a sadila stromy. Ak sa pozeráme na mapu lesov vo svete, ich plocha sa znižuje v krajinách a regiónoch, kde sú vlastnené verejne a zväčšuje sa tam, kde sú vlastnené súkromne.

Opakuje sa, že kapitalizmus je vo svojej podstate nestabilný a že štát má mať za úlohu zaistenie ekonomickej stabilizácie. Stabilita by tak bola „verejným statkom“, ktorý by trh nevedel zaistiť. Nikdy v histórii však svet nezažil toľko inflácie, toľko peňažných kríz a kríz výmenných kurzov ako v 20. storočí. Ale bolo to práve v tomto storočí, keď bola tvorba peňazí riadená štátmi (za účelom stabilizačnej politiky!). Vlády ľahko zistili, že tvorba nových peňazí je bezbolestným zdrojom financovania verejných výdavkov. Avšak v monetárnej histórii to tak nebolo vždy. Súkromné monetárne systémy fungovali vždy dobre, na rozdiel od systémov verejných.

Ak chceme analyzovať nejaký problém, pochopiť istú situáciu, navrhnúť riešenie, mali by sme mať vždy tie isté reflexy: Kto je vlastníak a kto je teda zodpovedný? Ako sú definované alebo ako by mali byť definované vlastnícke práva? Vo všetkých prípadoch sa ukáže, že kapitalizmus nie je problém, ale je riešenie. Konfrontovaní s dominantným presvedčením, ktoré je nepriateľské voči kapitalizmu, musíme mať odvahu opakovať to bez prestania, musíme mať odvahu myslieť inak. Vediať, že tak budeme verní nášmu svedomiu a morálnym princípom.

Autor je profesor na Univerzite Paris-Dauphine a bývalý prezident Mont Pelerin Society. Prednáška odznela v marci 2007 v Bratislave v rámci cyklu prednášok CEQLS, ktoré organizuje KI. Neskrátené znenie je dostupné na webstránke KI. Preložil Dalibor Roháč.

NÁROD EUROOPTIMISTOV?

Ivan Kuhn

V júli boli v médiách prezentované výsledky ďalšieho z radu prieskumov verejnej mienky Eurobarometer, ktorý Európska komisia realizuje v členských aj kandidátskych krajinách EÚ. Výsledky prieskumu na Slovensku na prvý pohľad vyznievajú europozitívne až eurooptimisticky. Väčšina slovenských respondentov (52%) vníma rozšírenie EÚ v máji 2004 pozitívne, pre 58% má EÚ prevažne pozitívny imidž, 59% podporuje ďalšie rozširovanie EÚ, 64% je za prijatie európskej ústavy, 66% dôveruje EÚ, 75% vníma budúcnosť európskej integrácie optimisticky a ako čerešnička na torte, 76% respondentov je presvedčených, že Slovensko profitovalo z členstva v EÚ. Skrátka, na prvý pohľad sú Slováci „dobrí“ Európania.

Skutočnosť však nie je zďaleka taká jednoduchá a jednoznačná. A to vôbec nemusíme spochybňovať výsledky prieskumu Eurobarometer, ktorý je uskutočňovaný renomovanou agentúrou podľa štandardnej metodológie.

Eurooptimisti?

Pre spochybnenie europozitívizmu a eurooptimizmu občanov SR sa stačí pozrieť na niektoré ďalšie odpovede na iné otázky, ktoré sa v tomto prieskume objavili. Respondenti mali napríklad odpovedať, o ktorých oblastiach politického, spoločenského a ekonomického života by mali národné (rozumie štátne) inštitúcie – teda vláda a parlament – rozhodovať v spolupráci s EÚ a o ktorých oblastiach by slovenské orgány zákonodarnej a výkonnej moci mali rozhodovať úplne samostatne. A čuduj sa svete – europozitívni a eurooptimistickí Slováci chcú, aby o veľkom balíku kompetencií naďalej rozhodovali ich národné inštitúcie, voči ktorým však majú podľa toho istého prieskumu oveľa nižšiu dôveru ako voči európskym inštitúciám.

Dane si nedáme

Až 75% respondentov chce, aby o daniach naďalej rozhodovali národné inštitúcie samostatne a až 72% chce, aby sa u nás doma rozhodovalo o dôchodkoch. Dalšími oblasťami, ktoré by podľa slovenských respondentov mali ostať vo výlučnej kompetencii národných štátov, sú zdravotná a sociálna starostlivosť (68%), vzdelávací systém (67%), poľnohospodárska a rybárska politika (58%), boj proti nezamestnanosti (53%) a hospodárstvo (53%).

Slovenskí respondenti sa na druhej strane vyjadrili za spoločné rozhodovanie ich vlády s EÚ v oblastiach boja proti terorizmu (92%), obrany a zahraničnej politiky (81%), boja proti zločinu (76%), prísťahovalectva (69%), podpory regiónov trpiacich ekonomickými problémami (67%), ochrany životného prostredia (64%), politiky v oblasti konkurencie (57%), energetickej politiky (55%) a ochrany spotrebiteľa (52%).

Rozpory a paradoxy

A ešte pár čísiel. Až 66% respondentov súhlasí s názorom, že pri každom európskom rozhodnutí sa berú do úvahy názory národných vlád všetkých členských štátov. Tento názor je však do značnej miery v rozpore s názorom, ktorý väčšina respondentov vyjadrila na dve súvisiace otázky. Iba 35% respondentov si totiž myslí, že záujmy našej krajiny sa v EÚ dostatočne berú do úvahy a iba 48% slovenských respondentov si myslí, že hlas Slovenska v EÚ niečo znamená.

Paradoxné je, že i keď si dve tretiny slovenských respondentov myslia, že pri každom európskom rozhodnutí sa berú do úvahy názory národných vlád všetkých členských štátov, nadpolovičná väčšina Slovákov chce veľkú časť kompetencií „pre istotu“ ponechať vo výlučnej kompetencii národného štátu. Prečo asi „eurooptimistickí“ a „europozitívni“ Slováci nie sú ochotní prenechať rozhodovanie o daniach a dôchodkoch dôveryhodnej EÚ? Našinec nevie, hoci tuší. Vzdanie sa pozitívnych vyplývajúcich z danej reformy by bola prívysoká cena za eu-

Prečo „eurooptimistickí“ Slováci nie sú ochotní prenechať rozhodovanie o daniach a dôchodkoch dôveryhodnej EÚ?

rofondy. Tie totiž zahraničných investorov vytvárajúcich nové pracovné miesta a ekonomický rast na Slovensko neprilákali.

Úplným „europrepadák“ je však názor Slovákov na Spoločnú poľnohospodársku politiku. To, že Slováci sú proti presunu kompetencií, ktoré sú dlhodobo doménu „národného“ štátu (dane a dôchodky), môžeme pripísať určitému prirodzenému konzervatívnemu, teda opatrnému postoju ľudí k zmenám. Ako však europozitívne a eurooptimisticky zdôvodniť skutočnosť, že väčšina Slovákov chce, aby táto oblasť bola vo výlučnej kompetencii národného štátu? Pritom Spoločná poľnohospodárska politika je 45 rokov jednou z kľúčových oblastí európskeho integračného procesu (v súčasnosti sa na ňu vynakladá okolo 40% euro-rozpočtu) a mala by byť výstavnou skriňou úspechov európskej integrácie. Pre Slovákov evidentne nie je.

Európska politická únia

Otázka teda je, čo si vlastne Slováci pod ďalšou európskou integráciou predstavujú? V predchádzajúcom prieskume Eurobarometer sa totiž 77% slovenských respondentov vyjadrilo za vývoj smerom k „európskej

politickej únii“ čím sa spolu so Slovincami stali „naj-pro-euro-integratívnejšou“ krajinou EÚ. Ponechajme bokom teoretické úvahy o vágnosti pojmu „európska politická únia“ a pozrime sa na to, aké kompetencie sú jej Slováci ochotní zveriť. Dane ani dôchodky to nie sú. Taktiež to nie zdravotná a sociálna starostlivosť, vzdelávací systém, poľnohospodárska a rybárska politika, boj proti nezamestnanosti a hospodárstvo.

Slováci sú najochotnejší vzdať sa kompetencií v oblasti boja proti terorizmu, obrany a zahraničnej politiky. Dôvody však možno hľadať predovšetkým v málo aktívnej a viditeľnej slovenskej zahraničnej politike a tiež v antiamerikanizme a s ním spojenom negatívnom postoji voči NATO. Ďalej sú Slováci ochotní zveriť „európskej politickej únii“ kompetencie v oblasti boja proti zločinu (zrejme pre permanentné zlyhávanie slovenskej polície v tejto oblasti prerastajúce do zapájania sa celých skupín policajtov do organizovanej trestnej činnosti) a prísťahovalectva (ktoré za jeden z najzávažnejších problémov našej krajiny považujú iba 3% slovenských respondentov v porovnaní s 15% respondentov v EÚ). Slováci radi prenechajú EÚ alebo „európskej politickej únii“ kompetencie v oblasti podpory regiónov trpiacich ekonomickými problémami (eurofondy sa predsa neodmietajú, však?), ochrany životného prostredia (aspoň zatiaľ, uvidíme ako sa zmení názor Slovákov keď slovenská vláda neuspjee na Európskom súdnom dvore so žalobou na Európsku komisiu kvôli kvótam na emisie), politiky v oblasti konkurencie, energetickej politiky a ochrany spotrebiteľa.

Eurooptimizmus vyprcháva

Kým sa Slováci pohybujú vo všeobecnej rovine (členstvo v únii – dobrá alebo zlá vec) alebo v rovine pocitov (imidž EÚ) hodnotenia sú pozitívne a pohľad do budúcnosti optimistický. Akonáhle však dôjde na konkrétne (kompetencie v oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky alebo daní), europozitívizmus a eurooptimizmus vyprcháva. Otvorená otázka do budúcnosti (a možno už veľmi blízkej) zostáva, ako sa tieto „postoje“ Slovákov prejaví, keď sa otvorí debata o reforme EÚ po krachu euroústavy alebo zosilnia tlaky v oblasti danej harmonizácie v rámci celej EÚ.

A to všetko v situácii, keď iba 37% slovenských respondentov tvrdí, že rozumie, ako únia pracuje. Nehovoriac o takej „drobnosti“, akou je skutočnosť, že v krajine, ktorej občania patria k najväčším podporovateľom európskej integrácie, sa iba 16% dospelej populácie cíti byť veľmi zaangažovaných do európskych záležitostí.

Autor je analytikom KI a autorom národnej správy o výsledkoch prieskumu Eurobarometer za Slovenskú republiku.

RODOVÁ ROVNOSŤ POCHODUJE INŠTITÚCIAMI

Zuzana Humajová

Hoci zdravému rozumu sa to prieči, zriadenie Rady vlády pre rodovú rovnosť je hotová vec. Vyplývalo to zo stretnutia zástupkyň ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny so zástupkyňami KI, ktoré reprezentovali verejnosť žiadajúcu prostredníctvom hromadnej pripomienky vládny návrh na zriadenie rady zamietnuť. Na rokovaní nám tety z ministerstva dali jasne najavo, že hoci sa im nepodarilo zomknúť ženy do jedného šiku pri šírení spoločenského pokroku, keďže sme napriek ich snahe ostali rovnako rodovo stereotypné ako pri príchode, gender mainstreaming už nezadržateľne pochoduje naprieč inštitúciami, a nielen tými vládny. Rodovú rovnosť zavedú všade – v zamestnaní, v rodine i v školách. Vytvorenie rady bude iba čerešničkou na šľahačke.

Už keď sme do toho šli, správne sme tušili, že misia za zachovanie rodovej rôznorodosti bude patriť k tým impossible. Jej zavŕšenie glosičkou sa preto zdalo byť vhodnou bodkou. Taká skvelá téma, to sa bude písať samo. Keď som však začala listovať v početných vládnych aj mimovládnych dokumentoch, namiesto inšpirácie sa dostavilo zdrvivé poznanie – písať vôbec netreba. Samotný originál je lepší, posúďte sami nasledovné perly z materiálu Rodovosť v občianskej výchove:

„Slovenská republika sa zaviazala v Dohovore o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, že prijme príslušné opatrenia, ktoré budú viesť k odstráneniu rodových stereotypov aj zo vzdelávania. Napriek tomu, že sa žiaci a žiačky vzdelávajú v školách spoločne, výchovný obsah, ktorý im škola

odovzdáva, nie je rovnaký. Učiteľky a učelia ich nevnímajú ako rodovo neutrálne bytosti, ale ako dievčatá a chlapcov, čím udržiavajú bludný kruh nerovnosti. V tomto zmysle škola odráža celkový spoločenský kontext s jeho rodovo podmienenými stereotypmi a predsudkami. Ak sa však má naplniť litera zákona o nediskriminovaní, je veľmi dôležité začať odstraňovať rodové stereotypy práve na školách. Najlepším príkladom pre žiakov a žiačky by boli pedagógovia a pedagogičky, ktorí/ktoré odmietajú rodové stereotypy v jazyku a v správaní. Títo pedagógovia a pedagogičky môžu prispieť k tomu, aby žiačky a žiaci rozvíjali svoju osobnosť slobodne, bez nalinkovaných schém „ženskosti“ a „mužskosti“. Ako možno zmeniť tieto predsudky a stereotypy? V prvom rade treba prehodnotiť názory a postoje, ktoré sa týkajú „prírodných rozdielov“ medzi mužmi a ženami. Tieto biologizujúce argumenty sú totiž namierené proti zmene“.

Takže, táto glosa nebude žiadnou bodkou, ale výzvou k ostrážitosi. Feministické sociálne inžinierky sa chystajú prepísať nielen naše kultúrne, ale i genetické kódy. Kto si stále naivne myslí, že ide iba o zlý vtip, mal by si pred spaním čítať z rodovo korektných rozprávok feministických aktivistiek. Čo ak všetky tie zlé strigy, kráľovné a macochy, ktoré sa im v nich podarilo emancipovať, nebudú kántriť kladné hrdinky iba v knihách?

Autorka je analytička KI.

UDIALO SA:

1) Dňa 10. júla 2007 sa KI spolu s INESS a OKS ako zástupcovia verejnosti obrátili na ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny s hromadnou pripomienkou proti zmenám v sociálnom poistení a starobnom dôchodkovom sporení. Dňa 23. júla 2007 sa uskutočnilo rozporové konanie, v rámci ktorého zástupcovia ministerstva časť našich pripomienok akceptovali. Viac nájdete na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

2) Dňa 23. júla 2007 bolo v rámci projektu HESO-Regióny, ktorý realizuje Inštitút INEKO, zverejnené poradie hodnotených opatrení samosprávy za obdobie apríl-jún 2007. Jedným z hodnotiteľov je i analytik KI Dušan Sloboda. Viac nájdete na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

3) Dňa 26. júla 2007 sa Zuzana Humajová a Zuzana Klačanská z KI (spolu s ďalšími iniciátorkami) obrátili na ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny s hromadnou pripo-

mienkou, obsahom ktorej bolo zamietnuť návrh, ktorým sa má zriadiť Rada vlády SR pre rodovú rovnosť. Viac nájdete na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

4) V júli 2007 pribudli na našu webstránku prepisy oboch tohtoročných prednášok, ktoré odzneli v Bratislave v rámci cyklu CEQLS. Jarnú prednášku **Pascala Salina: Prečo potrebujeme kapitalizmus a konkurenciu** a letnú prednášku **Michaela Novaka: Ekológia, etika a kríza sociálneho štátu** hľadajte na webstránke KI v sekcii PREDNÁŠKY A PREZENTÁCIE.

5) V júli 2007 sa z okruhu ľudí KI v médiách vyjadrovali: **Peter Zajac, Ondrej Dostál, Radovan Kazda, Michal Novota, František Šebej, Ernest Valko a Rudolf Zajac**. Viac nájdete na webstránke KI www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, KI KOMENTUJE a AUDIO/VIDEO KI.

hovo orientovaných osobností uskutočnených v rámci projektu KI Conservative Economic Quarterly Lecture Series (CEQLS) v Bratislave a výročných, jarných a jesenných prednášok LI konaných v Prahe. Kniha **Na obranu slobodného trhu** obsahuje prednášky Jamesa Buchanana, Williama Niskanena, Pascala Salina, Václava Klauza a ďalších významných osobností v slovenčine či češtine, ako i ich verziu v angličtine.

Viac informácií o knihe hľadajte na webstránke KI.

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. ŠTEFÁNIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE

OBJEDNAJTE SI

**Peter Gonda – Pavel Chalupníček (eds.):
Na obranu slobodného trhu (2007)**

KI v spolupráci s Liberálnym inštitútom (LI) vydal knihu prednášok uznávaných protir-

